

Nacionālā kultūras padome

PROTOKOLS

Rīgā

2026. gada 21. maijā

Nr. 59

Laiks: 2026. gada 21. maijs plkst. 14:00

Vieta: Latvijas Republikas Kultūras ministrija, Kr. Valdemāra ielā 11a, Rīgā, un Microsoft Teams vietne

Sanāksmi vada Gints Grūbe, Latvijas Filmu padomes priekšsēdētājs, Nacionālās kultūras padomes priekšsēdētājas vietnieks.

Sanāksmē piedalās NKP locekļi:

Gints Grūbe	Latvijas Filmu padomes priekšsēdētājs; NKP priekšsēdētājas vietnieks;
Krišjānis Sants	biedrības „Laikmetīgās kultūras nevalstisko organizāciju asociācija” valdes loceklis;
Dagnija Baltiņa	biedrības „Laiks kultūrai” valdes priekšsēdētāja, LNB direktore;
Ints Teterovskis	Dziesmu un deju svētku padomes priekšsēdētāja vietnieks;
Anda Laķe	Mākslu un kultūras universitāšu sadarbības padomes deleģētā pārstāve, Latvijas Kultūras akadēmijas prorektore zinātniskajā darbā;
Ināra Bula	Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes deleģēta kultūras pieminekļu aizsardzības nozares pārstāves;
Signe Pujāte	Latvijas Nacionālā kultūras centra direktore;
Dace Jurka	Latvijas Kultūras centru asociācijas valdes priekšsēdētāja;
Egīls Šēfers	Latvijas Mūzikas padomes priekšsēdētājs;
Iveta Derkusova	Latvijas Muzeju padomes priekšsēdētāja;
Solvita Krese	Latvijas Vizuālās mākslas padomes priekšsēdētāja;
Gatis Didrihsons	Latvijas Nacionālās arhitektūras padomes priekšsēdētājs;
Ģirts Majors	Latvijas Pasākumu rīkotāju un pasākumu producentu padomes priekšsēdētājs;
Lolita Tomsone	Žaņa Lipkes memoriāla direktore, kultūras ministres uzaicināta Padomes locekle;

Regīna Kaupuža	Latvijas Dejas padomes priekšsēdētāja;
Renāte Punka	Latvijas Literatūras un grāmatniecības padomes priekšsēdētāja.
Arno Jundze	Latvijas Radošo savienību padomes valdes priekšsēdētājs;
Edvīns Krieviņš	Latvijas Kultūras darbinieku arodbiedrības priekšsēdētājs;
Kaspars Kondratjuks	biedrības „KAŅEPES LAIKMETĪGĀS KULTŪRAS CENTRS” radošais direktors; kultūras ministres uzaicināts Padomes loceklis;
Anna Sīle	biedrības „SAVIENOJUMS” valdes locekle, biedrības „Laikmetīgās kultūras nevalstisko organizāciju asociācija” valdes locekle, Maijas Pavlovas , Latvijas Teātra padomes priekšsēdētājas delegēta pārstāve;
Sēdē nepiedalās NKP locekļi:	Maija Pavlova, Baiba Moļņika, Uldis Zariņš, Miks Magone, Karine Kalniņa, Uldis Lipskis, Valts Ernštreits, Ingūna Slaidiņa, Ināra Dundure.
Sēdē piedalās Kultūras ministrijas pārstāvji:	
Agnese Lāce	Kultūras ministre;
Baiba Mūrniece	Valsts sekretāres vietniece kultūrpolitikas jautājumos;
Baiba Zakevica	Valsts sekretāres vietniece attīstības un finanšu jautājumos;
Zanda Saulīte	Eiropas Savienības fondu departamenta direktore;
Jana Šakare	Arhīvu, bibliotēku un muzeju nodaļas referente;
Lita Kokale	Sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja;
Lolita Rūsiņa	Kultūrizglītības nodaļas eksperte;
Oskars Artūrs Upenieks	Sabiedrisko attiecību nodaļas referents-komunikācijas speciālists;
Aleksandrs Kalējs	Kultūras ministrijas parlamentārais sekretārs;
Vitālijs Rakstiņš	Civilās aizsardzības vadītājs.
Kultūras ministrijas aicināts dalībnieks:	
Aleksandrs Vlads	Krīzes vadības centra eksperts resursu pārvaldības jautājumos.

Protokolē:

Ligita Zariņa

Kultūras ministrijas Kultūrpolitikas departamenta referente

G. Grūbe iesāk Nacionālās kultūras padomes (turpmāk – Padome) sēdi, apstiprina sēdes Darba kārtību.

Darba kārtībā:

1. Darbība gaisa telpas apdraudējuma situācijās.
2. Kultūras ministrijas priekšlikumi Eiropas Savienības fondu periodam 2028-2034.
3. Valsts pētījumu programma "Latvijas kultūra – resurss valsts attīstībai" 2027.–2030. gadam.

1. Darbība gaisa telpas apdraudējuma situācijās.

Sēdē uz Darba kārtības 1. jautājumu platformā *Teams* pēc Kultūras ministrijas aicinājuma piedalās pieaicinātie klausītāji - Kultūras ministrijas padotības iestāžu un reģionālo koncertzaļu vadītāji.

G. Grūbe dod vārdu Kultūras ministrei Agnesei Lācei.

A. Lāce uzsver nepieciešamību kultūras iestādēm un pasākumu organizatoriem būt gataviem rīcībai dronu apdraudējuma situācijās, īpaši saistībā ar gaidāmajiem Muzeju nakts pasākumiem. Informē, ka Kultūras ministrija izstrādā vadlīnijas kultūras institūcijām rīcībai agrīnās brīdināšanas (šunapraides) apdraudējuma gadījumā. Dod vārdu B. Mūrniecei.

B. Mūrniece informē par plānotajām vadlīnijām, uzsverot kultūras un kultūras institūciju nozīmi sabiedrības noturībā krīzes situācijās. Informē, ka vadlīniju pamatā tiks iekļauta informācija par nepieciešamību nodrošināt savlaicīgu informācijas saņemšanu, sakārtotu iekšējo organizāciju komunikāciju, drošu telpu identificēšanu un marķēšanu, atbildīgo personu noteikšanu, saziņu ar vecākiem kultūrizglītības iestādēs, kā arī personāla un apmeklētāju informēšanu un drošu pārvietošanu apdraudējuma gadījumā. Tiek uzsvērtā sadarbība ar atbildīgajiem dienestiem, nepieciešamība sekot oficiālajiem informācijas avotiem un iespēju robežās nodrošināt patvērumu arī garāmgājējiem, kas meklē patvērumu. Savukārt pēc apdraudējuma beigām rīkoties atbilstoši noteiktajai kārtībai un dienestu norādījumiem.

A. Lāce aicina savlaicīgi sagatavoties rīcībai krīzes situācijām un izstrādāt algoritmus iestādēs. Tas ļaus būt sagatavotākiem un drošākiem neatcelt plānotos pasākumus.

Padome uzsāk diskusiju. Konsultatīvi uz padomes jautājumiem atbild Krīzes vadības centra pārstāvis A. Vlads.

A. Vlads informē, ka Krīzes vadības centrs sadarbojas ar pašvaldībām, dažādu nozaru institūcijām un ministrijām, lai izstrādātu vienotas vadlīnijas rīcībai dronu apdraudējuma gadījumos. Tiek plānots ieviest daudzpakāpju (dzeltenais, oranžais, sarkanais) šūnu apraides brīdinājumu sistēmu. Diskusijā tiek uzsvērtā nepieciešamība nodrošināt koordinētu rīcību kultūras un izglītības iestādēs, savlaicīgi informēt apmeklētājus un audzēkņus par rīcību brīdinājuma saņemšanas gadījumā, noteikt atbildīgās personas un identificēt drošās telpas. Tiek pārrunāti jautājumi par pasākumu organizēšanu, izrāžu un citu aktivitāšu norisi, skolēnu uzturēšanos izglītības iestādēs, kā arī

komunikāciju ar apmeklētājiem un atbildīgajiem dienestiem. Tiek uzsvērts, ka šūnu apraides paziņojumiem ir rekomendējošs raksturs, būtiski ir saglabāt mieru un rīkoties atbilstoši konkrētās situācijas izvērtējumam.

A. Lāce aicina sagaidīt Kultūras ministrijas vadlīnijas un jautājumu gadījumā vērsties ministrijā, savukārt B. Mūrniece norāda, ka publicētās vadlīnijas tiks pilnveidotas atbilstoši situācijas attīstībai.

Lēmums: Padome informāciju pieņem zināšanai.

Sēdes 2.un 3. jautājuma izskatīšanā piedalās tikai Padomes locekļi.

2. Kultūras ministrijas priekšlikumi Eiropas Savienības fondu periodam 2028-2034. Ziņo B. Mūrniece.

B. Mūrniece Padomei prezentē pēc Finanšu ministrijas lūguma Kultūras ministrijas sagatavotos priekšlikumus Eiropas Savienības (turpmāk – ES) fondu 2028.–2034. gada plānošanas periodam. Nākamā ES fondu perioda priekšlikumi kultūras nozarē pamatoti starptautiskajos kultūrpoltikas dokumentos, piemēram, MONDIACULT deklarācijā, kā arī apzinātajās Latvijas kultūras institūciju vajadzībās.

Atbilstoši Finanšu ministrijas pieprasījumam, priekšlikuma struktūra ir sadalīta 6 lielās sadaļās, katrai norādot arī indikatīvi nepieciešamo finansējumu un rezultātīvos rādītājus:

1. **Kultūras nozares noturība.** Kultūras mantojuma drošība un klimatnoturība - stiprināta kultūras institūciju gatavība krīzēm; atmiņas institūciju infrastruktūras modernizācija un kapacitātes stiprināšana un kultūras krājumu aizsardzība - Nacionālo vērtību drošas glabāšanas infrastruktūras izveide krīžu un apdraudējuma situācijām; kultūras institūciju piekļūstamības uzlabošana atbilstoši universālā dizaina principiem, veicinot sabiedrības iesaistes stiprināšanu; reģionu sociālekonomiskās attīstības un kultūras tūrisma veicināšana - atbalsts privātpersonu un NVO īpašumā esošiem kultūras pieminekļiem.
2. **Kultūrizglītība un konkurētspēja.** Mūsdienīgas mācību un radošās vides attīstība, lai sagatavotu konkurētspējīgus speciālistus kultūras un radošajās nozarēs, kā arī pedagoģijas jomā: mākslu un kultūras universitāšu studiju programmu un infrastruktūras attīstība; dienesta viesnīcu attīstība studentiem un profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņiem; kultūrizglītības iestāžu materiāltehniskās bāzes atjaunošana. Atbalsts kultūras un radošo nozaru uzņēmējdarbības un eksportspējas attīstībai: eksporta un starptautiskās uzņēmējdarbības attīstība - atbalsts aktivitātēm, kas veicina kultūras un radošo industriju produktu un pakalpojumu eksportu, jaunu tirgu apgūšanu un starptautisku partnerību veidošanu; starptautiskā reprezentācija un Latvijas kultūras atpazīstamība - atbalsts Latvijas kultūras un radošo industriju starptautiskajai redzamībai un profesionālajai reprezentācijai ārvalstīs; mobilitāte un starptautiskā sadarbība - atbalsts kultūras un radošo industriju profesionāļu starptautiskajai mobilitātei un sadarbības tīklu attīstībai; tirgus attīstība, inovācijas un digitālā kapacitāte - atbalsts zināšanu, digitālo risinājumu un stratēģiskās kapacitātes attīstībai starptautiskās konkurētspējas stiprināšanai.
3. **Kultūra kā sociālās iekļaušanas instruments.** Jaunu iekļaujošu kultūras pakalpojumu izveide bibliotēkās, muzejos, kultūras centros un citās sabiedriskās kultūrtelpās, kā arī mūsdienīgu un pieejamu kopienu telpu attīstību; laikmetīgās kultūras un kultūras līdzdalības pieejamības paplašināšana Latvijas reģionos, attīstot koprades, līdzdalības un kopienās balstītas kultūras iniciatīvas; sadarbības stiprināšana starp kultūras, izglītības, sociālā un veselības aprūpes sektoru, attīstot inovatīvus risinājumus emocionālās

labbūtībai; kultūras mediatoru lomas stiprināšana ilgtermiņa sadarbības un līdzdalības veidošanā ar vietējām kopienām un dažādām sabiedrības grupām.

4. **Kultūras digitālā transformācija.** Valsts nozīmes kultūras vērtību digitalizācija un digitālās drošības sistēmas izveide - arhīvu ierakstu, muzeju krājumu, bibliotēku kolekciju un audiovizuālā mantojuma digitalizācija, dublēšanas sistēmas un kibernetikas drošības risinājumi kultūras datu ilgtspējīgai aizsardzībai. Skatuves tehnoloģiju digitalizācija valsts teātros - gaismu, skaņas, projekciju un mehānikas vadības sistēmu modernizācija, nodrošinot māksliniecisko kvalitāti, starptautisko sadarbību, darba drošību un energoefektivitāti. Mākslīgā intelekta rīki kultūras satura radīšanai un pieejamības nodrošināšanai - MI atbalstītu rīku ieviešana valodas, satura izstrādes, datu analīzes un auditoriju sasniegšanas vajadzībām.
5. **Mediju politika un informatīvā telpa.** Mediju nozares digitālā transformācija, drošība un noturība ietver: sabiedrisko mediju attīstību un sadarbību; reģionālo mediju kapacitātes stiprināšana; digitālā transformācija un tehnoloģiskā noturība; cīņa pret dezinformāciju un informatīvās telpas drošība; sabiedriskā medija vienotas mītnes izveide kā kritiskās infrastruktūras objekts - ēka, kas integrē datu centrus, mākoņpakalpojumu mezglus, kibernetikas drošības risinājumus, krīzes komunikācijas studijas un noturīgas informatīvās telpas sistēmas, nodrošinot sabiedriskā medija darbības nepārtrauktību hibrīdapdraudējuma apstākļos. Drošas, vienotas un noturīgas digitālās mediju infrastruktūras attīstība un mediju nozares digitālās transformācijas paātrināšana, vienlaikus stiprinot nozares profesionāļu digitālās prasmes, kibernetikas kompetences un spēju izmantot mākslīgā intelekta risinājumus.
6. **Saliedēta sabiedrība.** Sabiedrības sociālās noturības un kopienas līmeņa pašorganizēšanās spēju stiprināšana, īstenojot vietējās iniciatīvas un līdzdalības prakses, īpašu uzmanību pievēršot jauniešu iesaistei kopienu aktivitātēs un brīvprātīgajā darbā kā autentiskā pilsoniskās līdzdalības formā; vietējo kopienu, nevalstisko organizāciju un aktīvo iedzīvotāju kapacitātes stiprināšana, attīstot kopienās balstītas līdzdalības formas un deliberatīvās demokrātijas pieejas; mazaizsargātu un sociālās atstumtības riskam pakļautu sabiedrības grupu iesaiste lēmumu pieņemšanas un sabiedriskajos procesos, tādējādi stiprinot sabiedrības sociālā noturību, demokrātisko līdzdalību un vietējo kopienu ilgtspējīgu attīstību. "Vienas pieturas aģentūras" darbības nodrošināšana visos Latvijas reģionos, sniedzot vienuviet pieejamus konsultatīvos, informatīvos, juridiskos, psiholoģiskā atbalsta un reto valodu tulku pakalpojumus trešo valstu pilsoņiem un starptautiskās aizsardzības saņēmējiem; latviešu valodas apguves un lietošanas veicināšana, nodrošinot valodas kursus, iekļaušanās kursus un kopienās balstītas aktivitātes trešo valstu pilsoņu un uzņemošās sabiedrības sadarbībai un saliedētas sabiedrības attīstībai; starpkultūru komunikācijas mācību organizēšana dažādu nozaru profesionāļiem, stiprinot kompetences darbā ar kultūru daudzveidību un uzlabojot pakalpojumu kvalitāti darbā ar trešo valstu pilsoņiem. Romu mediatoru tīkla un sadarbības ar pašvaldībām stiprināšana; pamatprasmju, lasītprasmes un rakstpratības attīstības pasākumi; skolotāju palīgu un atbalsta personāla kapacitātes stiprināšana; nodarbinātības un sociālās integrācijas pasākumi romu ekonomiskā potenciāla attīstīšanai; romu integrācijas monitoringa un individuālo integrācijas ceļa karšu pieejas attīstīšana; antičigānisma mazināšanas, monitoringa un sabiedrības izpratnes pasākumi; romu nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšana un popularizēšana; romu kopienu līdzdalības un pilsoniskās iesaistes stiprināšana,

Padome uzsāk diskusiju.

Padome diskutē par ES fondu nākamā finansēšanas perioda plānošanas dokumenta saturu un turpmāko izstrādes procesu. S. Pujāte un I. Teterovskis akcentēta nepieciešamība līdzās materiālajam kultūras mantojumam skaidri izcelt arī nemateriālo kultūras mantojumu un paredzēt iespējas pretendēt arī nevaldības organizācijām, tai skaitā tādām, kas pārstāv Dziesmu un deju svētku kustības kopienas. Jāveido līdzsvarota pieeja profesionālajai mākslai un amatiermākslai.

Padomes ieskatā ir jāstiprina kultūras nozares pozicionējums, skaidri parādot tās nozīmi ne tikai kā patēriņa vai izklaides jomai, bet arī kā būtiskam sabiedrības drošības, saliedētības un attīstības faktoram.

Padome uzsver, ka dokumenta formulējumos īpaši jāietver valsts drošības un aizsardzības aspekti, tādējādi pastiprinot ES kopējo pieeju ar Latvijas specifisko kontekstu kā ES austrumu robežai un ar to saistītajiem izaicinājumiem.

Ministrija informē, ka kultūras infrastruktūra arī turpmāk būs viena no galvenajām prioritātēm, vienlaikus uzsverot nepieciešamību nodrošināt padziļinātas konsultācijas ar nozarēm par katru plānošanas dokumenta sadaļu. Tiek pārrunāts arī dokumenta sagatavošanas grafiks, paredzot tā finalizēšanu līdz oktobrim, līdz tam saņemot papildus ieteikumus.

Tiek atzīmēts, ka ES fondu kontekstā kultūras nozarei nepieciešams pamatot savu nozīmi horizontālā līmenī, lai stiprinātu tās pozīcijas valsts prioritāšu vidū. B. Mūrniece uzsver, ka arī Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas LV2050 izstrādes procesā Ministrija aktīvi iestājas par kultūru kā valsts drošības pamatu un aicina arī Padomes locekļus kā nozarē augsti respektētus pārstāvjus pēc iespējas plaši uzsvērt kultūras nozīmi gan valsts pamata, gan drošības kontekstā.

Padome pauž vēlmi un gatavību aktīvi iesaistīties ES fondu projektu izstrādē, piedaloties diskusijās par katru dokumenta sadaļu. Kultūras ministrija informē padomi, ka visi priekšlikumi tiks apkopti un pēc iespējas ņemti vērā tālākajās sarunās.

Sēdes laikā *Teams* platformā Padome saņem tās locekļa Egīla Šēfera komentāru: “Mūzikas nozarei ārkārtīgi svarīgi, ka digitalizācijas finansējuma grupā tiek specifiski minētas arī notis un skaņu ieraksti, līdz ar to ceļot plānoto finansējumu digitalizācijai kopumā.” Padomes sekretāre apkopo šos un padomes sēdes laikā izteiktos ieteikumus vienotā papildinājumu dokumentā, tostarp I. Teterovska priekšlikumu Saliedētas sabiedrības sadaļā mazaizsargāto valodu sarakstā iekļaut arī lībiešu valodu un latviešu zīmju valodu.

Lēmums: Padome informāciju pieņem zināšanai, sniegs papildinājumus, nosūtot tos Padomes sekretārei e-pastā Ligita.Zarina@km.gov.lv.

Padome sniedz rekomendāciju – visi ieguldījumi nākotnē ir jāvērtē caur nacionālās drošības prizmu, ņemot vērā mūsdienu drošības izaicinājumus, ģeopolitisko situāciju, hibrīdapdraudējumus, krīžu ietekmi uz eksportspēju, kā arī noturību un demokrātisko vērtību stiprināšanu. Ieguldījumi kultūrā un cilvēkkapitālā ir būtiska valsts drošības un sabiedrības noturības sastāvdaļa.

3. Valsts pētījumu programma "Latvijas kultūra – resurss valsts attīstībai" 2027.–2030. gadam. Ziņo B. Mūrniece.

Padome tiek iepazīstināta ar Valsts pētījumu programmas (turpmāk – Programma) ieceri un tās nozīmi kultūrpolitikas attīstībā. Programma ir valsts pasūtījums zinātniskajiem pētījumiem, kurā iekļautas kultūras nozares aktuālās vajadzības. Padome pilda Programmas stratēģiskās vadības padomes funkcijas. Tiek sniegts pārskats par līdzšinējo pētījumu programmu un tās īstenotāju

konsorciju, kuru vada Latvijas Kultūras akadēmija. Tajā ir pārstāvētas Latvijas Mākslas akadēmija, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija, Latvijas Nacionālā bibliotēka, kā arī Latvijas Universitātes literatūras, folkloras un mākslas institūts.

Padome tiek iepazīstināta ar nākamā Pētījuma virsmērķi, mērķiem, uzdevumiem, tai skaitā horizontālajiem un indikatīvajiem rādītājiem, kā arī tiek informēta par plānoto ieviešanas grafiku. Programmas iesniegšana Ministru kabinetā paredzēta jūlijā, konkursa izsludināšanu augstā un rezultāti - rudenī.

Padome uzsāk diskusiju.

Diskusijā tiek pausts priekšlikums papildināt programmas virsmērķi, uzsverot ne tikai Latvijas kultūras attīstību un efektīvu izmantošanu ilgtspējīgai attīstībai, bet arī tās ieguldījumu valsts drošībā. Tika akcentēta nepieciešamība pētījumos un definīcijās skaidri nodalīt un izcelt nemateriālo kultūras mantojumu, tostarp pievēršot uzmanību Dziesmu un deju svētku tradīcijai un tās vietai kultūras procesa un radošā darba izpratnē. Kultūras ministrija apliecina, ka Pētījumu tvērums aptver kultūras procesus kopumā un definējumi balstīti Eiropas Padomes *Vispārējā konvencijā par kultūras mantojuma vērtību sabiedrībai* pieejā, vienotā izpratnē par materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu kā kopumu. Tiek diskutēts par finansējumu, tai skaitā potenciālu apvienojumu ar LIAA programmu, vienlaikus Ministrija informē, ka ierobežotā finansējuma dēļ šajā periodā pētījums ir apzināti fokusēts uz konkrētiem pētāmajiem jautājumiem un prioritātēm.

Noslēgumā G. Grūbe uzsver komunikācijas un pētījumu rezultātu izplatīšanas nozīmi, lai veicinātu sabiedrībā un valsts pārvaldē izpratni par kultūras lomu un nozīmīgumu valstī.

B. Mūrniece apliecina, ka šim aspektam jaunajā programmā tiks pievērsta vēl lielāka uzmanība nekā līdz šim.

Lēmums: Padome informāciju pieņem zināšanai, sniegs papildinājumus, nosūtot tos Padomes sekretārei e-pastā Ligita.Zarina@km.gov.lv

Sēdi slēdz plkst.16.02.

Nacionālās kultūras padomes priekšsēdētājas vietnieks:

G. Grūbe

Nacionālās kultūras padomes sekretāre:

L. Zariņa